

GELD IN DE FAMILIE

Koude kant krijgt niks

De meeste ouders zijn dol op hun schoonzonen en -dochters, blijkt uit een enquête van de *Geldgids*. Maar als het op de erfenis aankomt, zijn ze minder toeschietelijk.

TEKST NELLEKE ROOKMAKER EN HEIDI KLIJSEN

Praktisch Hoe werkt een uitsluiting?

1 Bij een schenking is het al voldoende de term 'schenking met uitsluitingsclausule' bij de overboeking te zetten. Bewaar wel het rekeningafschrift als bewijs.

2 Een nalatenschap is alleen per testament te regelen. Daar komt dus altijd een notaris aan te pas.

3 Bij een gedane schenking kunt u niet achteraf een uitsluitingsclausule toevoegen. Uw testament kunt u wel wijzigen.

'ALS DE PARTNER VAN MIJN zoon geen lid meer is van de familie, heeft ze ook geen recht op ons spaargeld.' Deze reactie typeert hoe de meeste mensen denken over schenken en nalaten aan 'de koude kant'. In juni 2015 deden ruim 1400 ouders mee aan een enquête van de *Geldgids*. Ruim driekwart zegt het niet acceptabel te vinden als de partner van hun zoon of dochter meedeelt in de erfenis, mocht het aankomen op een scheiding nadat de ouders overleden zijn.

Toch is de relatie met de partner van de kinderen in verreweg de meeste gevallen goed. Slechts zo'n 5% van de respondenten geeft aan dat het slecht botert met het schoonkind. Maar valt het woord echtscheiding, dan willen de meesten niet dat er vermogen bij de voorheen zo geliefde

schoonzoon of -dochter terechtkomt.

Vreemd genoeg heeft slechts iets meer dan een derde van de geënquêteerden dit officieel vastgelegd, door een testament op te stellen met een uitsluitingsclausule. Ongeveer eenzelfde deel heeft ook geen testament. Een uitsluitingsclausule voorkomt dat een schenking of nalatenschap aan uw (klein)kind (deels) eigendom wordt van diens ex, mochten zij scheiden.

De clausule wordt wel de Frits Bom-clausule genoemd; de voormalige 'vakantieman' is volgens sommigen kennelijk geen ideale schoonzoon. In het standaardtestament van de Hema is de clausule ook opgenomen.

Een uitsluitingsclausule kan ook een goede bescherming zijn als je schoonkind een eigen bedrijf heeft. Bij een faillissement kunnen de schuldeisers dan in prin-

cipe niet aan de schenking of erfenis komen. Wie onder huwelijkse voorwaarden trouwt, hoeft schenkingen en erfenissen sowieso niet te delen als hij scheidt. Tenzij in de huwelijkse voorwaarden een verrekbeding is opgenomen.

Er zijn ook mensen die bewust géén uitsluitingsclausule opnemen in hun testament. Een lid van de Consumentenbond verwoordt het als volgt: 'Mijn kinderen mogen vanaf hun zevende al zelf beslissen wat ze met hun zakgeld doen. Waarom zal ik de erfenis dan ineens aan allerlei regels verbinden?' Anderen geven aan dat ze 'niet over hun graf heen willen regeren'.

Goede echtgenote

In onze enquête heeft slechts een kwart een testament opgemaakt zonder uitsluitingsclausule. In de praktijk van Aniel Autar, notaris bij Kooijman Autar Notarissen, ligt dit percentage nog veel lager. Autar passeerde in zijn leven duizenden testaments, maar slechts twee keer koos de opsteller ervoor de schoonkinderen niet op een of andere manier uit te sluiten.

Autar kan zich die situaties nog levendig herinneren. 'Een van mijn cliënten wilde voor in het testament opnemen dat zijn schoondochter een uitstekende moeder is en altijd een goede echtgenote was geweest, ook in moeilijke tijden. Hij liet daarbij expliciet vermelden dat er om die redenen geen uitsluitingsclausule was opgeno- →

Op een kier of op slot

U kunt de mogelijkheid dat de partner van uw (klein)kind geld erft, volledig dichttimmeren, of een deur openlaten.

► ZACHTE UITSLUITINGSCLAUSULE

De uitsluiting van de partner van uw kind geldt alleen als het huwelijk eindigt door scheiding en niet als het eindigt door overlijden van uw kind. Deze 'zachte uitsluiting' is een stuk warmer dan de harde uitsluitingsclausule. U zegt daarmee dat het schoonkind bij de familie hoort zolang de relatie in stand blijft.

De kleinkinderen besparen hierdoor later vaak erfbelasting. Notaris Aniel Autar: 'Stel, de erfenis bedraagt €400.000 en is na het overlijden van de kinderen nog steeds intact. Door de zachte uitsluitingsclausule erven de kleinkinderen dan van elk van hun ouders €200.000, in plaats van €400.000 in één keer. Omdat er een progressief tarief geldt, scheelt dat hen ongeveer €16.000 aan belasting. Juridisch gezien

kunnen er wel complicaties aan een zachte uitsluitingsclausule kleven. Bespreek dit dus altijd met een gespecialiseerde notaris.'

► HARDE UITSLUITINGSCLAUSULE

Deze zorgt ervoor dat een geschenkt of geërfd bedrag nooit in handen komt van de partner van uw kind, ook niet als uw kind overlijdt.

► TWEETRAPSMAKING

Deze gaat nog een stapje verder. U regelt hiermee dat het geld bij uw dood naar de kleinkinderen gaat, mocht uw kind eerder dan u komen te overlijden.

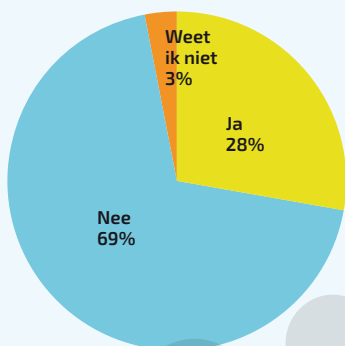
Sterven uw kleinkind(en), dan gaat het geld wéér naar iemand anders, bijvoorbeeld naar uw andere kinderen of kleinkinderen. Hiermee voorkomt u dat de ex van uw zoon of dochter alsnog via de kleinkinderen erft, als die jong overlijden.

De tweetrapsmaking wordt vaak ingezet door ouders van wie de kinderen gescheiden zijn of als de vrees daarvoor bestaat.

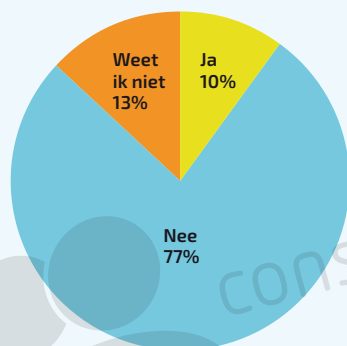
geld in de familie

Enquête: wat vindt u?

De opvallendste uitkomsten van onze enquête onder ruim 1400 panelleden.

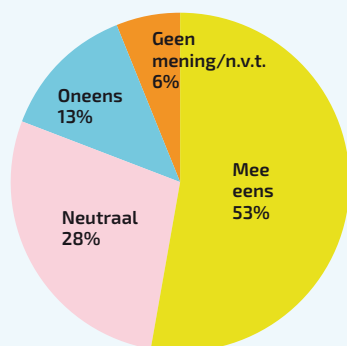
Heeft u uw (stief)kind(eren) weleens een bedrag geschonken met een uitsluitingsclausule?

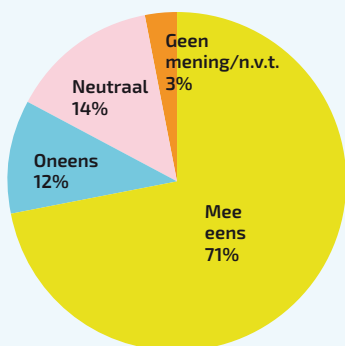
Stel, uw kind gaat na uw overlijden scheiden. Vindt u het acceptabel dat de ex-partner bij de scheiding een deel van uw nalatenschap krijgt toebedeeld?

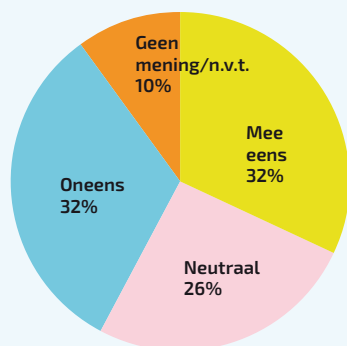
Heeft u via een testament geregeld dat een schoonzoon/-dochter na scheiding van uw kind geen recht heeft op een deel van uw nalatenschap?

Familiebezit moet altijd in de familie blijven

Mijn kind mag zelf beslissen wat er met mijn nalatenschap gebeurt

Mijn kinderen krijgen mijn vermogen bij de erfenis; niet eerder

men. Met zo'n persoonlijke noot wordt het testament meteen een dierbaar document.'

Hoe goed je het als ouders ook probeert te regelen, het zijn meestal toch de kinderen die bepalen wat ze met het geld doen. Ze kunnen de uitsluitingsclausule terzijde schuiven door hun partner een deel van het geld te schenken of door het samen op te maken. Veel ouders hebben daar overigens geen moeite mee, blijkt uit de enquête. 'Wij laten ons geld na aan onze kinderen. Het is aan hen te beslissen of ze willen delen.'

Niet waterdicht

Zelfs als het kind de bescherming van de ouders wel prettig vindt, is de uitsluitingsclausule niet waterdicht. Kan het kind bij een scheiding niet aantonen wat er met de schenking of erfenis sinds de ontvangst is gebeurd, dan moeten alle inkomsten en uitgaven gedurende alle huwelijksjaren worden nageplozen. Zie dan maar eens aan te tonen dat het geld niet is uitgegeven aan vakanties en boodschappen. Bankafschriften alleen vormen onvoldoende bewijs, want die zeggen niets over de onderlinge afspraken. Hierover bestaat nog geen eenduidige rechtspraak.

Wie het helemaal zuiver wil houden, laat het familiekapitaal dus het liefst op een eigen rekening staan. Ook de waarde-aangroei blijft dan privé-eigendom. De uitsluitingsclausule geldt meestal ook voor de aankoop die je met de erfenis of schenking doet, zoals een eigen woning of een auto. Let wel op: deze moet dan voor meer dan de helft zijn betaald met 'uitsluitingsgeld'. Dit is achteraf niet altijd gemakkelijk aan te tonen, dus leg dit goed vast.

Een uitsluitingsclausule geldt ook voor toekomstige partners. Volgens Aniel Autar kiezen ouders meestal voor een zachte uitsluiting (zie pagina 11). De partner van het kind deelt dan wel mee als het huwelijk eindigt door overlijden van zoon of dochter, maar niet als het eindigt door een scheiding. 'Als mijn kind een partner heeft met wie ze niet getrouwd wil blijven, hoeft hij niet mee te delen', geeft een respondent aan. 'Dat is anders als mijn dochter overlijdt en een weduwnaar achterlaat.' ●